

Utbildningsinspektion i Valåsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–3

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Valåsskolan den 5 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen inom två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Mölndals kommun och Valåsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Valåsskolan intervjuades rektorn, elever och skolans lärare samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklass, årskurserna 1–3 samt tal- och språkklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och

studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Valåsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	201
Förskoleklass	51
Grundskola	182

Verksamheten vid Valåsskolan består av förskoleklass och grundskola. Undervisningen vid skolan är organiserad i både åldersblandade grupper och åldershomogena grupper. Skolan består av två spår, varav det ena arbetar enligt Montessoripedagogik. Spåren omfattar årskurserna 1–3 samt en förskoleklass. Förskoleklassens verksamhet är integrerad i skolans totala verksamhet och rapporten är därmed tillämplig även förskoleklassen. Skolbarnsomsorgen består av åtta fritidshem, varav två för barn upp till årskurs 4.

Arbetslagen bestående av lärare, fritidspedagoger och förskollärare samverkar kring gemensamma barn i årskurserna 1–3. En stor del av personalen har arbetat inom skolans värld mer än 10 år och några har varit vid skolan sedan den startades 1975.

Vid skolan finns också en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp för barn med tal- och språkstörning samt en förberedelseklass. Rektor är ansvarig för förskoleklass, grundskolan samt förberedelseklassen och tal- och språkklassen.

Valåsskolan ligger i Lindome, nära stora grönområden i Valåsdalen. Byggnaderna är enplans hus som smälter in i omgivningen. Flertalet av eleverna har möjlighet att gå eller cykla till skolan. Valäseleverna har sin fortsatta skolgång vid annan skola.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Valåsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Valåsskolan är en skola med god kvalitet, där elever, föräldrar och personal trivs. I skolans förskoleklasser har eleverna möjlighet till både lek och lärande. Skolbarnsomsorgen är väl integrerad och bidrar till elevernas allsidiga utveckling och lärande. Eleverna får successivt ökat ansvar i skolarbetet.

Skolans personal arbetar utifrån ett genomtänkt förhållningssätt vilket gör att värdegrundsfrågor ständigt hålls aktuella. Skolan har rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd samt vidta åtgärder och upprätta åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilt stöd. I skolan råder det en positiv och öppen stämning.

Skolan har goda förutsättningar i fråga om tillgång till utbildade lärare. Personalen uppger att de är nöjda med den kompetensutveckling som anordnas och att de får den kompetensutveckling de tycker sig behöva. Lokalerna är anpassade till verksamheten och eleverna har tillgång till ett skolbibliotek.

Rektors uppdraget vid Valåsskolan fyller de formella krav som finns men rektors reella möjlighet att leda pedagogisk verksamhetsutveckling bör stärkas.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser vid skolan inom följande områden.

- Skolan bör i högre utsträckning följa upp och analysera kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen samt låta dessa analyser ligga till grund för utvecklingen av undervisningen.
- Skolan bör förbättra arbetet med att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen och förbättra arbetet med att utveckla elevernas delaktighet i sitt eget lärande och undervisningens planering.
- Valåsskolan bör söka ett samarbete med Almåsskolan i frågor som rör verksamhetens utformning och progressionen i elevernas lärande.
- Skolan bör i sin kvalitetsredovisning tydligare redovisa både förutsättningarna, arbetet i verksamheterna, måluppfyllelsen och planerade åtgärder för samtliga verksamhetsformer.
- Skolan bör ändra sina rutiner så att elever och föräldrar i större utsträckning ges möjlighet att medverka i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Vid Valåsskolan har barnen i förskoleklassen sin verksamhet integrerad i grundskolans lokaler. Det finns ett tydligt samarbete mellan förskoleklassen och årskurs 1. Enligt lärarna i grundskolan ges eleverna en bra inskolning och en god grund för fortsatt skolgång. Inspektörerna bedömer att eleverna i förskoleklassen ges goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Valåsskolan följer upp elevernas kunskapsresultat i ämnena svenska, svenska som andra språk och matematik. Uppföljning för läsåret 2005/06 visar på goda resultat i svenska och matematik. Lärarna säger att flickor och pojkar når likvärdiga resultat. Enligt rektorn har skolan ett uppföljningssystem av kunskapsutvecklingen framförallt i ämnena svenska och matematik, i övriga ämnen saknas sådan uppföljning. Inspektörerna bedömer att skolan bör komplettera sin uppföljning av elevernas kunskapsutveckling till att omfatta samtliga ämnen.

När inspektörerna samtalar med elever, om varför eleverna är i skolan och vad eleverna gör i skolan, beskriver eleverna att "man gör sin planering". Eleverna har inte kännedom om de nationella målen. Personalen uppger vid intervju att de "tror att eleverna vet att de skall lära sig läsa och räkna", men att eleverna inte känner till mer detaljerade mål. Inspektörerna ser vid lektionsbesök hur eleverna tar ansvar för sin planering. Delaktigheten i lärandet, planering och genomförande av vad som skall läras och hur det skall gå till är mindre synligt. Inspektörerna bedömer att delaktigheten i planering och genomförande av vad som skall läras och hur det skall gå till, kan förbättras.

Konkretisering av mål anpassade till elevernas utvecklingsnivå ökar elevers förståelse för lärandet. Eleverna kan i liten grad referera till vad lärandet går ut på. Inspektörerna bedömer att elevernas kännedom om målen för utbildningen bör förbättras.

Ett pågående arbete med individuella utvecklingsplaner sker i samarbete med Valås förskolor och Almåsskolan. Social utveckling samt kunskapsutveckling i svenska och matematik finns med i detta arbete.

I kvalitetsredovisningen för 2005/06 summeras skolans arbete med normer och värden. Skolan har under läsåret arbetat aktivt med värdegrundsfrågor och elever och lärare har tillsammans arbetat fram ordningsregler. Enligt en enkätundersökning som genomfördes våren 2006 upplevde 98,5 procent av eleverna att "de är eller för det mesta är trygga och blir respektfullt bemötta".

Skolans elever har klassråd och elevråd. Klassråden beskrivs av eleverna som möten där olika saker kan tas upp. Klassråden kan ha karaktären av kompis-samtal likväl som inflytandefrågor rörande skolans ute- och inomhusmiljö. Elevrådet träffas regelbundet och ordförande och sekreterare utses.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplaner och i andra författningar för respektive skolform.

I skolans handlingsplan för positiv psykosocial miljö för barn och vuxna beskriver Valåsskolan sitt mål: "Alla ska känna sig trygga och respektfullt bemötta samt att motverka alla former av kränkande behandling." Som utgångspunkt för sitt arbete har personalen ett systemteoretiskt förhållningssätt. Förhållningssättet ser människor som en del av ett system, förstärker eller motverkar beteenden inte personer, talar med varandra inte om varandra. Det innebär också att alla har rätt till sin röst eller upplevelse och har ett ansvar för samarbetet, att var och en är medvetna om att vi alltid kommunicerar samt vaksamhet på våra förutfattade meningar. Förhållningssättet beskrivs som en viktig gemensam grund för en positiv psykosocial arbetsmiljö för elever och vuxna. I lärarintervjuer och lektionsbesök bekräftas detta. I handlingsplan för värdegrundsarbete förstärks och konkretiseras bilden.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens

ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7). Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanen för Valåsskolan behöver förbättras då det bl.a. saknas beskrivning av de insatser som behövs för att främja likabehandling, d.v.s. främja barns och elevers lika rätt oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

I intervjuer säger eleverna att de känner sig trygga i sin skolmiljö. Kommunens övergripande elevenkäter bekräftar trivsel och trygghet i skolan. På frågan ”Hur känner du dig när du tänker på skolan?”, svarar 90/94 procent av eleverna i skolan/fritidshemmet, bra eller mycket bra. Eleverna uttrycker även muntligt, sin glädje över att gå till skolan. Skolans trivselregler är kända av elever och personal. Trivselreglerna finns uppsatta på olika ställen i skolan och uppfattas av eleverna som viktiga. Inspektörerna bedömer att skolan har ett bra sätt att arbeta med värdegrundsfrågor. Samverkan med elevernas vårdnadshavare sker vid föräldramöten, via skriftligt information samt via brukarrådet. Brukarrådet har vid flera tillfällen varit engagerat i upprustning av utemiljön. Föräldrar är nöjda med den information och kommunikation som Valåsskolan erbjuder.

Valåsskolans arbetsplan beskriver verksamhetens arbete med prioriterade utvecklingsområden enligt kommunens skolplan samt skolans egna mål. Av skolans två spår arbetar det ena med Montessoripedagogik som grund. Arbetslagen organiserar sig kring en grupp av elever. Enligt lärarna sker samverkan mellan förskoleklass och de yngre skolåren och personalen upplever sig ha en nära kontakt och dialog. Spåren har konferens en gång i månaden. I organisationen 2006 finns fritidspedagoger inne i alla klasser.

Elever som fortsätter sin skolgång i den kommunala grundskolan efter årskurs 4 hänvisas i första hand till Almåsskolan. Vid detta tillfälle sker en överlämning med dokumentation av elevernas resultat från förskoleklassen samt från årskurserna 1–3. Läsåret 2006/07 påbörjades också arbetet med dokumentation genom individuella utvecklingsplaner, IUP.

Något systematiserat samarbete kring verksamhetens utformning eller progressionen i elevernas lärande förekommer inte mellan Valåsskolan och Almåsskolan. Inspektörerna bedömer att Valåsskolan bör söka ett samarbete med Almåsskolan i dessa frågor.

Från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvar har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn skall se till att en utredning inleds, om det framkommit uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredning visar att elevens är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt

hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Programmet skall omfatta elevens hela skolsituation.

Skolans handlingsplan för barn i behov av särskilt stöd beskriver processen när ett problem redan uppstått och innehåller mindre av förebyggande arbete. Valåsskolan har som mål att alla barn som behöver stöd och stimulans i sin utveckling skall få det och rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd finns. Elevvårdsteamet, bestående av rektor, skolsköterska samt skolpsykolog, träffas en gång per vecka, och vid behov deltar specialläraren. Rektorn beskriver personalen som kompetent i att möta barn i behov av särskilt stöd. I intervjuer säger dock lärarna att behovet av specialpedagogiskt stöd är större än det som tillhandahålls. Skolan har en heltidsanställd elevassistent. Vid föräldrar intervjuer framkommer att föräldrar är nöjda med det stöd som skolan erbjuder.

Elever som behöver studiehandledning på annat modersmål än svenska får det. Studiehandledning ges på dagtid. Samverkan mellan modersmålslärare, studiehandledare och lärare i svenska som andra språk beskrivs som mycket positiv. Inspektörerna bedömer att Valåsskolan arbetar med individanpassning och stöd samt upprättar åtgärdsprogram på det sätt som förordningen föreskriver.

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framtidsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Valåsskolan har en modell för individuell utvecklingsplan. Hittills har skolan valt att utveckla underlag för svenska, matematik samt socialutveckling.

Utvärdering av lärandet sker i förskoleklass och i årskurs 2 dock inte i alla ämnen. Olika diagnostiska verktyg används för att följa elevernas utveckling i svenska och matematik. Skolverkets diagnoser används i viss mån. Montessoripedagogiken innerhåller arbetsmaterial av självriktande karaktär vilket gör att eleverna kontinuerligt får återkoppling på sitt skolarbete.

Regelbundna utvecklingssamtal genomförs som tillgodoser vårdnadshavarens och elevens behov av att få och ge information om lärandet. Vid behov används tolk. Föräldrar upplever att utvecklingssamtalet är viktigt och att samtalet ger den information som behövs.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen skall även verksamhetens förutsättningar och arbetet i verksamheten redovisas.

Valåsskolan kvalitetsredovisning 2005/06 följer den mall som utarbetats av Mölndals kommun. och ingår således som en del av verksamhetsberättelsen. Utifrån intervjuer med lärarna framgår att skolans kvalitetsredovisning inte används som ett sätt att påverka verksamhetens utveckling vid skolan. Lärarna har varit med i arbetet med att ta fram kvalitetsredovisningen och känner väl till innehållet. Kvalitetsredovisningen har mer en karaktär av en verksamhetsberättelse och ses mer som ett sätt att beskriva verksamheten för kommunens led-

ning än som ett verktyg att utveckla verksamheten med. Inspektörerna vill i detta sammanhang nämna att Skolverket har utarbetat allmänna råd avseende kvalitetsredovisning.

Enligt inspektörernas bedömning har skolan till viss del ett fungerande kvalitetsarbete, vilket dock inte kommer till uttryck i skolans kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer därför att det för skolan finns utrymme att tydligare redovisa både förutsättningarna, arbetet i verksamheterna, måluppfyllelsen och planerade åtgärder för samtliga verksamhetsformer.

Redovisningen bör också utformas så att elever och föräldrar och andra intressenter får god information om skolan och dess kvalitet. Eleverna har inte medverkat i arbetet med kvalitetsredovisningen och föräldrarna har genom brukarrådet endast fått information om redovisningens innehåll. Inspektörerna bedömer att skolan bör ändra sina rutiner så att elever och föräldrar i större utsträckning ges möjlighet att medverka i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Vid Valåsskolan finns en heltidsanställd rektor. Ansvarfördelningen mellan huvudmannen och skolans ledning är tydlig. Rektorn har lång pedagogisk erfarenhet och har genomgått statlig rektorsutbildning. Samverkan med övriga rektorer i området och närmaste chef sker en gång per vecka. Administrativt stöd finns vid Almåsskolan. Skolans två utvecklingsledare hade vid inspektionstillfället till uppgift att arbeta med utveckling av individuella utvecklingsplaner samt med PBS (problembaserad skolutveckling).

Rektorn är känd av eleverna. Eleverna beskriver att rektorn är ”mest på sitt kontor”. Detta förstärks i intervjuer med lärarna som samtidigt uttrycker förståelse för rektorns situation. Personalen är övertygad om att ambitionen finns om större delaktighet i vardagsarbetet men att rektorn inte hinner med på grund av för mycket administration och möten. Personalen upplever att rektorn är förtrogen med dagliga verksamheten inom sitt ansvarsområde. Rektorn driver de utvecklingsområden som föreskrivs av huvudmannen och har ekonomiskt ansvar och befogenheter att anpassa verksamheten efter elevernas behov. Enligt inspektörernas bedömning har rektorn pedagogisk insikt och en förtrogenhet med den dagliga verksamheten och tar ett övergripande ansvar för den pedagogiska och administrativa utvecklingen.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Förskoleklassen, grundskolan och skolbarnsomsorgen vid Valåsskolan har möjlighet att ta emot de elever som finns inom upptagningsområdet. Varje läsår har skolan öppet hus, inför valet av skola. Föräldrar kan då informera sig om skolans verksamhet och spårens arbetssätt. Antal elever som söker till de respektive spåren är vissa år ojämnt fördelade men det har hittills har gått att lösa, enligt rektorn. Vid föräldrantervjuer framkommer att denna process skapar otrygghet då varken föräldrar eller elever vet hur klassorganisationen kommer att se ut kommande läsår.

Antalet lärare per 100 elever var 2005 7,2 enligt skolans kvalitetsredovisning för 2005/-06, att jämföra med Mölndals kommun 7,0 och i riket 8,0 lärare per 100 elever i årskurserna 1–9. Skolans lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Lång erfarenhet av skolarbete och undervisning finns vid skolan. Skolan har en heltidstjänst speciallärare. I elevvårdsteamet ingår förutom rektorn, skolsköterska och skolpsykolog. I den kommungemensamma tal och språkklassen finns två specialpedagoger. Två utvecklingsledare finns vid skolan och dessa är vid behov, också ställföreträdande rektor.

Skolan har en kompetensutvecklingsplan innehållande långsiktiga mål utifrån skolans behov och lärarna upplever sig få den kompetensutveckling de behöver.

Förvaltningen erbjuder rektorn kompetensutveckling genom ett ledarskapsutvecklingsprogram. Utbudet är anpassat för funktionen och Valåsskolans rektor uttrycker att det ibland saknas är tid för att delta, samt att tillgång och efterfrågan på utbildningsplatser ibland gör att man inte kommer ifråga.

Personalen bekräftar att tillgången på böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel finns för att bedriva en tidsenlig utbildning och för att nå målen. I varje klassrum finns datorer som används i undervisningen.

Datum	Ort
2007-05-09	Göteborg

Lena von Platen
Liselotte Hakeberg